

VALSKIPANIN 10 ÁR

GAMLA VALSKIPANIN ER IKKÍ SVAR

- Gamla skipanin hevði eisini sínar veikleikar, og man skal altíð royna at betra tað, ið er. So at venda aftur til gomlu skipanina við sjei valdøðum er ikki ein haldbar loysn. Tað sigur Jóannes Eidesgaard, fyrrverandi løgmaður, nú tíggju ár eru liðin, síðan Føroyar bleiv skipað sum eitt valdøði.

Hallur av Rana

hallur@socialurin.fo

Mikudagin eru tíggju ár liðin síðan, at Føroya Løgting samtykti, eftir nógv kjak á tingi og í almenna rúminum, at broyta løgtingslógina um val til Føroya Løgting, so at Føroyar, fyri fyrstu ferð síðan Løgtingið bleiv endurreist í 1852, bleiv skipað í eitt valdøði í staðin fyri sjei.

Á løgtingsvalinum 19. januar 2008, var sostatt fyrstu ferð, at føroyingar ikki vóru avmarkaðir av hvar í landinum tey búðu, tá tey greiddu atkvøðu.

At byrjan við vóru fólk javnan frammi og funnist at nýggju valskipanini, og varð enntá ein roynd gjørd á várið 2010 at fara aftur til gomlu valdøðini, tá Gerhard Løgberg, Tórbjørn Jacobsen, Jaspur Vang og Anfinn Kallsberg lögdu fram uppskot um at fara aftur til sjei valdøðir. Uppskotið bleiv tó so mikið broytt undir viðgerðini á tingi, at tá tað bleiv samtykt við einum teprum meiriluta, so var hævudsbrotyngin hjá uppskotsstillarunum, at skipa landið í sjei valdøðir, strikað, og uppskotsstillararnir sjálvir atkvøddu eisini móti uppskotinum.

Sumt eydnaðist og sumt ikki

Seinni árin hevur tó meiri friður verið um valskipanina, og tykjast útlitini ikki at vera serliga góð hjá teimum, ið ynskja at broyta skipanina aftur til okkurt, ið líkist gomlu skipanini.

Jóannes Eidesgaard var løgmaður í fyrstu samgonguni millum Fólkaflokkinn, Sambandsflokkinn og

Javnaðarflokkinn eftir aldarskiftið, tá uppskotið bleiv samtykt á løgtingi, og hóast hann metir, at nøkur viðurskiftir eru vorðin verri tey síðstu tíggju árin, og harvið partvist skilur kritikkin av skipanini, so er hann av tí uppfatan, at tað ikki er sjálv valskipanin, ið hevur ábyrgdina av tí.

Fyri at eftirmeta brotyngina í valskipanina vísir fyrrverandi løgmaðurin á, at tað er neyðugt at viðgera tær grundgevingar, ið vórðu brúktar fyri at broyta skipanina.

- Ein grundgeving var, at man vildi hava fleiri landspolitiskar loysnir heldur enn lokalpolitiskar. Tað skilja eg væl, at summi ivast í, um tað eydnaðist. Ein onnur grundgeving var, at fáa fleiri kvinnur á upp í landspolitikk. Tað eydnaðist, men spurningurin er, um tað ikki meira hoyrir til tíðina, at kvinnur koma meira fram, sigur Jóannes Eidesgaard, og heldur fram við at nevna grundgevingar.

- Lokalpolitikkur hevur aldrin verið sterkari enn í dag. Tað haldi eg

tey flestu kunna vera samd í. So at fáa fleiri landspolitiskar loysnir er ikki eydnast. Men spurningurin er, um tað er tí valskipanin er broytt ella um tað eru onnur viðurskiftir, ið spæla inn.

Men hóast tað eru nøkur viðurskiftir, ið Jóannes Eidesgaard hevur hug at finna at, so metir hann ikki, at tað er nøkur loysn at fara aftur til gomlu skipanini við sjei valdøðum.

- Tað er ikki rætti mátin at loysa trupulleikarnar á, tí gamla skipanin hevði eisini sínar veikleikar, og man skal altíð royna at betra tað, ið er. So at venda aftur til gomlu skipanina við sjei valdøðum er ikki ein haldbar loysn, sigur Jóannes Eidesgaard.

Flokkarnir muga styrkjast

Royndi politikarin tekur tó undir við teinum, ið vilja vera við, at flokkarnir á tingi seinastu árin eru vorðin veikari, og vísir á, at tað er týðiligt, tá hugt verður eftir arbeiðinum á tingi.

- Um hugt verður eftir styrki-

lutfallinum á løgtingi, so er tað heilt týðiligt, at undir seinastu samgongu millum Fólkaflokkinn, Sambandsflokkinn, Sjálvstýri og Miðflokkinn, var andstøðan øgiliga hvøss á tingi. Men nú vit hava fingið eina nýggja samgongu, so er myndin júst øvugt. Nú tykist nýggja samgongan við Javnaðarflokkinn, Tjóðveldi og Framsókn at vera viknað í mun til andstøðuna, tá orðaskifti er á tingi, sigur Jóannes Eidesgaard.

Orsøkin til hesa støðu, metir fyrrverandi løgmaðurin, er, at flokkarnir velja at koyra teir sterkastu profilarnar í landsstýrið, og manna í staðin tingið við nýggjum fólki, ið mangla parlamentariskar royndir.

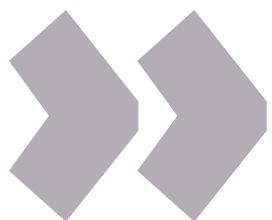
- Tað er ein trupulleiki, ið flokkarnir kunna gera nakað við. Tí tað er ikki valskipanin, ið hevur skyldina, men flokkarnir og floksleiðslurnar, ið eru vorðin ov veik. Disiplinin í flokkunum er ikki nóg góð, uppalingin av nýggjum tingfólki er ov veik, og úrslitið er, at krevjandi uppgávur skulu loys-

ast av óroyndum fólki. Tey fáa uppgávuna at virka sum roynd løgtingsfólk, og tað fellir teimum trupult, tí tey hava ikki neyðugu royndirnar, sigur Jóannes Eidesgaard, og leggur afturat.

- Tak Tjóðveldið sum døði. Eyðsýndu tingfólkini í undanfarna valskeiði vóru Hogni Hoydal, Kristina Háfoss og Sirið Stenberg. Tey fingi øll ein sess í landsstýrinum og eru harvið tagnað sum parlamentarikarar. Teir persónarnir eru burtur í kjakinum. Tað er at avmontera styrkina á løgtingi og koyra hana í landsstýrið. Tað var sama skil í undanfarnu samgongu. Sterku persónarnir í Fólkaflokkinum og Sambandsflokkinum sótu í Tinganesi, meðan sessirnir á tingi blivu mannaðir av nýggjum fólki. Tað vil siga, at onkursvegna er løgtingið viknað í mun til landsstýrið, og tað er ein óheppin gongd.

Flokkarnir sum satsa

Ein annar kritikkur, ið mangan verður tikin fram, tá nýggja val-

- Tí tað er ikki valskipanin, ið hevur skyldina, men flokkarnir og floksleiðslurnar, ið eru vorðin ov veik. Disiplinin í flokkunum er ikki nóg góð, uppalingin av nýggjum tingfólki er ov veik, og úrslitið er, at krevjandi uppgávur skulu loysast av óroyndum fólki.